

Відомості про нормативний документ

Назва:	Політика про систему внутрішнього контролю АТ «Укрексімбанк»			
Редакція:	1.01			
Дата формування поточної редакції:	28.02.2024			
Підрозділ, відповідальний за розробку:	Управління координації внутрішнього контролю та нормативного комплаєнс			
Рівень доступу:	<i>Загальний доступ</i>			
Відповідальний розробник:	Посада	П.І.Б.	Дата	Контактний телефон
		Улибін І.В.		
	Затверджено:		Схвалено:	
Редакція № 1.0	Рішення Наглядової ради від 19.02.2021 (протокол №3)			
	Зміни:			
	Затверджено:		Введено в дію:	
Редакція № 1.01	Рішення Наглядової ради від 28.02.2024 (протокол №9)			

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«Державний експортно-імпортний банк України»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наглядовою радою АТ «Укресімбанк»

Протокол № 9 від 28.02.2024

ПОГОДЖЕНО

Правлінням АТ «Укресімбанк»

Протокол № 76 від 28.07.2023

**ПОЛІТИКА ПРО СИСТЕМУ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ
АТ «УКРЕКСІМБАНК»**

Київ 2023

Зміст

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	6
II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	8
III. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	11
Глава 1. Загальні вимоги до системи внутрішнього контролю	11
Глава 2. Об'єкти та інструменти системи внутрішнього контролю.....	13
Глава 3. Організаційні рівні системи внутрішнього контролю	14
Глава 4. Суб'єкти системи внутрішнього контролю: взаємодія, повноваження та відповідальність	16
Глава 5. Етапи процесу організації та забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю Банку.....	22
IV. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Політика про систему внутрішнього контролю АТ «Укрексімбанк» (далі – Політика) є нормативним документом АТ «Укрексімбанк» (далі – Банк), спрямованим на забезпечення інтеграції процедур внутрішнього контролю в усі процеси та корпоративне управління Банку, спрямованих на досягнення операційних, інформаційних, комплаєнс-цілей діяльності Банку.

2. Політика розроблена відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність», Директив 2013/36/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 26.06.2013 про доступ до діяльності кредитних організацій та пруденційний нагляд за діяльністю кредитних організацій та інвестиційних компаній, Настанов Європейського органу банківського нагляду про корпоративне управління (ЕВА/GL/2017/11, 26.09.2017) та ISO 9000 - Сертифікації систем менеджменту, документа Базельського комітету з банківського нагляду «Опорні положення оцінки систем внутрішнього контролю» та інших загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів і стандартів, Положення про організацію системи внутрішнього контролю в банках України та банківських групах, затвердженого постановою Правління Національного банку України (далі – НБУ) від 02.07.2019 № 88, Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженого постановою Правління НБУ від 11.06.2018 № 64, інших нормативно-правових актів НБУ (далі – НПА НБУ), Статуту акціонерного товариства «Державний експортно-імпорتنний банку України», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.2000 № 1250 (далі – Статут Банку), нормативних та розпорядчих документів Банку.

3. З питань, не врегульованих цією Політикою, Банк керується положеннями чинного законодавства України, НПА НБУ та НРД, що регламентують зазначені питання.

4. Терміни у цій Політиці вживаються в такому значенні:

Бізнес-підрозділи - Підрозділи Банку, які ініціюють проведення та здійснюють поточний контроль банківських операцій з клієнтами/контрагентами/партнерами та які відносяться до першої лінії захисту.

Власник процесу/контролю – це Підрозділ Банку, який є відповідальним за весь життєвий цикл процесу: створення, документування, внесення змін до опису (документування) процесу та контроль за якістю проходження процесу, у тому числі за ідентифікацію ризиків та встановлення відповідних контролів, забезпечення виконання контролів закріплених у НРД.

Внутрішній контроль - процес, інтегрований в усі процеси та корпоративне управління Банку, спрямований на досягнення операційних, інформаційних, комплаєнс-цілей діяльності Банку.

Головний комплаєнс-менеджер АТ «Укрексімбанк» – головна посадова особа Банку, відповідальна за здійснення контролю за дотриманням норм (комплаєнс).

Експерт СВК – працівник Підрозділу відповідального за координацію СВК.

Керівники Банку – голова Наглядової ради Банку, його заступники та члени Наглядової ради Банку, голова Правління Банку, його заступники та члени Правління Банку, головний бухгалтер Банку.

Керівник СВК – керівник Підрозділу відповідального за координацію СВК.

Керівник підрозділу – керівник самостійного структурного підрозділу Головного банку/керівник відокремленого підрозділу Банку або особа, яка тимчасово його заміщує.

Контрольна процедура (контроль) – це дія або послідовність дій, конфігурація інформаційних систем, організація процесів, що дозволяють виключити (знизити)

ймовірність реалізації ризику, запобігти (повністю або частково) його наслідкам, а також своєчасно виявити наслідки реалізації ризику.

Ключовий контроль – контрольна процедура, що нівелює або суттєво знижує ймовірність реалізації суттєвих для Банку ризиків, забезпечує запобігання та/або пом'якшення його наслідків, а також своєчасно виявляє наслідки реалізації ризику в процесах.

Колегіальний орган – профільний комітет Банку, якому делеговано частину функцій Наглядової ради або Правління Банку.

Контрольне середовище - сукупність суб'єктів системи внутрішнього контролю, процедур, політики за окремим напрямом діяльності Банку та інших НРД щодо Внутрішнього контролю, а також культури контролю.

Культура внутрішнього контролю – дотримання визначених Банком принципів, правил, норм, спрямованих на поінформованість працівників Банку щодо функціонування СВК в Банку та участі кожного з працівників Банку у цій діяльності (далі – культура контролю).

Куратор – члени Правління Банку, які спрямовують, координують, контролюють діяльність Підрозділів, які призначені розпорядчими документами Банку, та здійснюють стратегічне керівництво Підрозділами Банку.

ІТ-ландшафт – програмне забезпечення та програмні комплекси, які використовуються в діяльності Банку.

Операційна діяльність Банку – сукупність технологічних процесів, пов'язаних з документуванням інформації за операціями Банку, проведенням їх реєстрації у відповідних реєстрах, перевірванням, вивірванням, та здійсненням контролю за операційними ризиками.

Підрозділ відповідальний за координацію СВК – підрозділ, який підпорядкований Головному комплаєнс-менеджеру АТ «Укрексімбанк» та в межах затвердженого функціоналу виконує функції з управління комплаєнс-ризиком, координуючу роль в системі внутрішнього контролю, а саме Управління координації внутрішнього контролю та нормативного комплаєнс (далі – УКВКНК).

НРД – нормативні та розпорядчі документи Банку.

Підрозділи підтримки – не Бізнес-підрозділи, які в межах своїх повноважень впливають/здатні впливати безпосередньо на джерела ризику на першій лінії захисту, беруть участь у здійсненні бізнес-процесів шляхом запровадження додаткових механізмів контролю та/або вимірювання результатів контролю.

Процес (бізнес-процес) – сукупність взаємопов'язаних, послідовних та згрупованих за відповідною однотипною ознакою функцій (операцій, процедур, дій), які виконуються підрозділами-учасниками процесу, метою виконання яких є отримання певного результату, зокрема, але не виключно, створення, продаж, підтримка певного продукту або послуги для замовника (як зовнішнього, так і внутрішнього).

Підрозділи Банку – самостійні структурні підрозділи Головного банку та відокремлені підрозділи Банку.

Підрозділи контролю за дотриманням норм (комплаєнс) – УКВКНК та УККР.

Ризик – імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання доходів або невиконання стороною договірних зобов'язань унаслідок впливу внутрішніх або зовнішніх факторів.

Система внутрішнього контролю (далі - СВК) – сукупність організаційної структури Банку, процедур, заходів з Внутрішнього контролю, спрямованих на:

- досягнення Банком цілей, включаючи виконання запланованих показників його діяльності, забезпечення ефективності та результативності здійснення Банком операцій, збереження його активів;

- забезпечення ефективності корпоративного управління в Банку шляхом функціонування комплексної, ефективної та адекватної системи управління ризиками; забезпечення повноти, своєчасності та достовірності складання і надання фінансової, статистичної, управлінської та іншої звітності;

- відповідності діяльності Банку чинному законодавству України, НПА НБУ, стандартам професійних об'єднань, дія яких поширюється на Банк, та НРД.

Управління контролю комплаєнс-ризиків (далі – УККР) – підрозділ, який підпорядкований Головному комплаєнс-менеджеру АТ «Укрексімбанк» та в межах затвердженого функціоналу виконує функції з управління комплаєнс-ризиком.

5. Інші терміни, які вживаються в цій Політиці, використовуються в значеннях, наведених у чинному законодавстві України, НПА НБУ, НРД.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

6. Мета впровадження СВК:

1) контроль за досягненням цілей діяльності Банку, включаючи цілі, визначені в стратегії та бізнес-плані Банку, за фінансовою та господарською діяльністю Банку;

2) контроль за ефективністю управління активами і пасивами, в тому числі за збереженням активів;

3) контроль за ефективністю системи управління ризиками;

4) контроль за дотриманням вимог чинного законодавства України, НПА НБУ, НРД, стандартів професійних об'єднань, дія яких поширюється на Банк;

5) контроль за достовірністю, повнотою, об'єктивністю і своєчасністю ведення бухгалтерського обліку, складанням та оприлюдненням фінансової та іншої звітності для зовнішніх і внутрішніх користувачів;

6) ефективне управління інформаційними потоками, забезпечення функціонування системи управління інформаційною безпекою (далі – СУІБ);

7) ефективне управління персоналом;

8) своєчасна адаптація Банку до змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі;

9) впровадження процесів з достатнім рівнем автоматизації та наявністю достатнього в Банку рівня контролю для запобігання виникненню потенційних ризиків.

7. Завдання СВК Банку:

1) чіткий розподіл обов'язків, повноважень та відповідальності між органами управління Банку, Підрозділами Банку та працівниками Банку з метою уникнення їх дублювання;

2) встановлення (за необхідності) подвійного контролю (здійснюється двома (або більше) працівниками Банку/програмними засобами під час проведення операцій Банку та відповідно до якого здійснення та облік операцій не може належати до повноважень однієї особи);

3) проведення ретельного та всебічного аналізу операцій Банку до початку, а також після їх здійснення з метою запобігання несанкціонованим операціям або таким, що проводяться з порушенням вимог відповідного технологічного процесу;

4) організація операційної діяльності Банку на належному рівні та обліку операцій відповідно до НПА НБУ;

5) виконання вимог щодо організації захисту інформації в програмно-технічних комплексах згідно з НПА НБУ;

б) упровадження та функціонування СУБ відповідно до стандартів НБУ з питань інформаційної безпеки;

7) захист від навмисних і ненавмисних дій працівників Банку;

8) підвищення кваліфікаційного рівня працівників Банку.

8. Принципи та компоненти СВК:

1) Банк з метою побудови комплексної, ефективної та адекватної СВК дотримується наступних принципів: усебічності та комплексності, ефективності, адекватності, обачності, ризик-орієнтованості, інтегрованості, завчасності, незалежності, безперервності, конфіденційності.

Принцип усебічності та комплексності передбачає, що Банк застосовує у своїй діяльності кожен з п'яти компонентів СВК та забезпечує їх виконання у взаємоінтегрований спосіб - результати виконання такого компонента використовуються під час виконання інших компонентів СВК; процедури з Внутрішнього контролю вбудовані в процеси Банку на всіх організаційних рівнях. Банк забезпечує здійснення Внутрішнього контролю щодо операцій Банку, переданих на договірній основі іншим особам на аутсорсинг.

Принцип ефективності встановлює, що заходи з Внутрішнього контролю, що здійснюються в Банку, є дієвими та забезпечують досягнення ними визначених цілей діяльності та обґрунтовану упевненість у тому, що:

1. здійснювані Банком операції є ефективними та відображені коректно в інформаційних системах / системах обліку Банку;

2. фінансова, статистична, управлінська, податкова та інша звітність є достовірною;

3. Банк дотримується вимог чинного законодавства України, НПА НБУ, НРД;

4. Працівники володіють необхідною інформацією щодо компонентів СВК та забезпечують виконання цих компонентів у межах компетенції та повноважень, визначених посадовими інструкціями;

5. Банк забезпечує виявлення та оцінку недоліків СВК та вживає своєчасних, адекватних та достатніх коригуючих заходів з метою виправлення таких недоліків.

Принцип адекватності передбачає, що СВК відповідає особливостям його діяльності, уключаючи розмір, бізнес-модель, масштаб діяльності, види, складність операцій, профіль ризику Банку.

Принцип обачності встановлює, що Банк забезпечує достатню впевненість Керівників Банку щодо досягнення ними цілей діяльності, виходячи з консервативних припущень та беручи до уваги певну вірогідність помилкових суджень чи рішень Керівників Банку та/або працівників Банку.

Принцип ризик-орієнтованості передбачає, що Банк забезпечує організацію та функціонування СВК, ґрунтуючись на ризик-орієнтованому підході, що передбачає застосування більш поглиблених та частіших заходів з контролю до тих сфер діяльності Банку, яким притаманні більші ризики.

Принцип інтегрованості встановлює, що процедури контролю є складовою частиною всіх процесів діяльності та корпоративного управління Банком.

Принцип завчасності передбачає, що СВК спроможна забезпечувати виявлення потенційно можливих загроз негативного впливу на діяльність Банку раніше, ніж такі загрози фактично виникнуть.

Принцип незалежності встановлює, що Банк уникає обставин, що можуть становити загрозу для неупередженого виконання суб'єктами його СВК своїх функцій.

Принцип безперервності передбачає, що здійснення Банком діяльності з Внутрішнього контролю дає змогу на постійній основі та своєчасно попереджати, виявляти та усувати недоліки СВК.

Принцип конфіденційності передбачає, що Банк не допускає розголошення інформації особам, у яких відсутні повноваження щодо її отримання.

2) СВК реалізується на кожному з організаційних рівнів Банку та складається із наступних компонентів.

- *контрольне середовище*

Банк забезпечує належне функціонування Контрольного середовища, як компонента СВК, що передбачає:

1. розуміння Наглядовою радою та Правлінням Банку Ризиків, на які може наражатися Банк та забезпечення впровадження, розвитку та інтеграції СВК в систему корпоративного управління Банку;

2. забезпечення розподілу повноважень і відповідальності між Колегіальними органами, структурними підрозділами та окремими працівниками Банку для уникнення конфлікту інтересів;

3. усвідомлення та розуміння кожним працівником Банку своєї ролі в забезпеченні функціонування СВК;

4. забезпечення Наглядовою радою та Правлінням Банку розвитку Культури контролю;

5. забезпечення відповідності діяльності працівників Банку встановленій у Банку Культурі контролю.

- управління ризиками

Банк упроваджує систему управління ризиками як компонент СВК, що передбачає впровадження дій, спрямованих на здійснення систематичного процесу виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення всіх видів ризиків на всіх організаційних рівнях, які виникають в процесі здійснення діяльності Банку та можуть вплинути на досягнення встановлених цілей, виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання доходів, або невиконання стороною договірних зобов'язань. З метою ефективного функціонування СВК в Банку процес управління Ризиками має забезпечити:

1. створення та функціонування комплексної, ефективної та адекватної системи управління ризиками;

2. виявлення ризиків на всіх організаційних рівнях, притаманних діяльності Банку, та визначення заходів щодо управління такими ризиками.

- контрольна діяльність

Банк здійснює контрольну діяльність шляхом виконання заходів з контролю з метою надання достатньої впевненості Керівникам Банку щодо досягнення Банком цілей його діяльності.

Банк включає заходи з Внутрішнього контролю в усі процеси своєї діяльності.

Заходи з Внутрішнього контролю повинні відповідати таким критеріям:

1. достовірність та своєчасність - операції Банку відображаються в інформаційних та інших системах коректно та своєчасно на кожному етапі здійснення/оброблення;

2. повнота - усі виконані операції та дії в межах інших процесів діяльності Банку відображаються в інформаційних та інших системах в повному обсязі;

3. дійсність - операції та дії в Банку є подіями, які фактично відбулися та виконані відповідно до встановлених у Банку процедур.

Банк забезпечує впровадження заходів з контролю на кожному зі своїх організаційних рівнів.

- контроль за інформаційними потоками та комунікаціями Банку

Банк забезпечує контроль за інформаційними потоками та комунікаціями (обміном інформацією) для підтримки інших компонентів СВК з метою:

1. надання та отримання якісної інформації внутрішніми та зовнішніми користувачами з метою прийняття обґрунтованих суджень, своєчасних та адекватних управлінських рішень;

2. створення та функціонування інформаційних систем, що забезпечують здійснення внутрішніх та зовнішніх комунікацій Банку.

Банк забезпечує якість інформації, що використовується в його діяльності, ґрунтуючись на принципах наявності та доступності, коректності, актуальності, цілісності, збереження, достатності, дійсності, достовірності (підтверджуваності).

Банк обирає метод внутрішньої комунікації, враховуючи цільову аудиторію, характер комунікації, своєчасність, вартість та вимоги чинного законодавства України, НПА НБУ, НРД.

Банк розробляє та впроваджує заходи з внутрішнього контролю під час комунікації з зовнішніми користувачами. Такі заходи можуть уключати політику та процедури отримання інформації від зовнішніх користувачів та передавання цієї інформації в межах організаційної структури, що дає змогу Керівникам Банку визначати тенденції, події або обставини, які можуть вплинути на досягнення цілей.

- **моніторинг ефективності СВК**

Банк здійснює моніторинг ефективності СВК в Банку відповідно до вимог НПА НБУ та НРД (у т.ч. цієї Політики) з метою:

1. оцінки якості роботи СВК у визначений період часу;
2. визначення здатності СВК забезпечити досягнення цілей діяльності Банку, включаючи визначення імовірності виникнення та оцінку суттєвості потенційно можливих недоліків СВК, що можуть спричинити негативний вплив на досягнення цілей;
3. розроблення заходів, спрямованих на мінімізацію негативного впливу з метою вдосконалення СВК.

Банк обирає види заходів з моніторингу СВК, уключаючи моніторинг ефективності процедур з контролю та оцінку ефективності СВК, як комбінацію поточних та періодичних заходів з моніторингу з урахуванням установлених цілей діяльності Банку, характеру, обсягу та складності його операцій, кількості та складності видів контролю, ймовірності виникнення недоліків, а також кваліфікації та досвіду працівників Банку.

Моніторинг ефективності системи внутрішнього контролю здійснюється на підставі розроблених та затверджених індикаторів моніторингу ефективності системи внутрішнього контролю.

Детальна регламентація підходів до процесу проведення розробки/затвердження індикаторів моніторингу ефективності системи внутрішнього контролю, підходів до їх розрахунку та граничних значень, затверджується Головою Правління/Правлінням Банку та може бути змінена Наглядовою радою Банку за результатами розгляду звіту за результатами моніторингу ефективності СВК.

Банк здійснює поточні заходи з моніторингу з метою оперативного виявлення та усунення недоліків СВК. Відповідальність за проведення таких заходів несуть керівники структурних підрозділів першої та другої лінії захисту Банку в межах визначених повноважень.

Банк за результатами оцінки ефективності СВК розробляє заходи та забезпечує їх виконання з метою усунення виявлених недоліків, уключаючи коригуючі заходи. Коригуючі заходи уключають розроблення нових та оновлення наявних заходів з контролю.

ІІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Глава 1. Загальні вимоги до системи внутрішнього контролю

9. Банк забезпечує ефективність функціонування СВК шляхом проведення попереднього, поточного, подальшого контролю, моніторингу та оцінки ефективності функціонування СВК в порядку, визначеному чинним законодавством України, цією Політикою, а також іншими НРД.

10. Банк запроваджує процедури внутрішнього контролю, які передбачають:

- 1) *багаторівневий контроль за діяльністю Банку:*
 - контроль Наглядової ради Банку за діяльністю Правління Банку в частині виконання рекомендацій з питань організації Внутрішнього контролю;
 - контроль Правління Банку за роботою (діяльністю) Підрозділів Банку;
 - контроль керівників Підрозділів Банку за виконанням підпорядкованими їм працівниками своїх посадових обов'язків;

2) *аналіз Керівництвом Банку звітності*, яка надається на регулярній основі або запитується згідно з окремо встановленими НРД процедурами, зокрема, про результати діяльності Підрозділів Банку з метою аналізу відповідності цих результатів установленим цілям діяльності Банку, стосовно виконання поставлених цілей з метою визначення відповідності фактичних фінансових результатів запланованим показникам;

3) *контроль, що здійснюється керівниками Підрозділів Банку та включає аналіз звітів про результати діяльності відповідних підрозділів на періодичній основі*;

4) *контроль за наданням доступу до ресурсів Банку, що включає*:

- розмежування прав доступу до активів та матеріальних цінностей (готівки, цінних паперів у документарній формі), приміщень Банку;

- розмежування прав доступу до інформаційних систем, уключаючи санкціонування допуску до комп'ютерних програм та даних шляхом розроблення процедур та порядку надання відповідних дозволів;

- розподіл відповідальності за зберігання і використання цінностей; забезпечення охорони приміщень, проведення періодичних інвентаризацій майна та ресурсів Банку;

5) *контроль за дотриманням установлених лімітів на здійснення банківських операцій та інших угод*, що виконується шляхом отримання відповідних звітів та/або звіряння з даними первинних документів, звітів/контролів в інформаційних та інших системах Банку; забезпечення контролю за усуненням виявлених порушень;

6) *контроль за наданням дозволів та підтверджень на здійснення операцій*, що включає розподіл повноважень під час здійснення банківських та інших операцій;

7) *контроль за відповідністю відображення операцій*, що включає контроль за дотриманням порядку здійснення банківських операцій та виконанням інших угод, їх належним відображенням у бухгалтерському обліку, фінансовій та статистичній звітності, інформуванням Керівників Банку відповідного рівня про виявлені порушення, помилки і недоліки.

8) *контроль за здійсненням Керівниками Банку та працівниками Банку оцінки ризиків з точки зору досягнення цілей*, забезпечення аналізу можливих наслідків змін у діяльності Банку;

9) *перелік заходів (дій) Банку для забезпечення контролю за доступом до інформації, що містить банківську таємницю, який включає розроблення процедур та порядків надання доступів*.

11. Інші заходи, що забезпечують належне функціонування СВК в Банку, визначені чинним законодавством України, в тому числі НПА НБУ, НРД.

12. Працівники Банку в межах своїх посадових обов'язків забезпечують реалізацію процедур контролю, запроваджених в Банку.

13. Періодичність, форма та відповідальність за здійснення контролю в межах процесу організації та забезпечення СВК визначається відповідно до вимог розпорядчих документів Банку, що регламентують питання виділення контролів, формування та адміністрування Каталогу процесів та контролів (далі – КПК), планування тестування та оцінки контролів, проведення оперативного моніторингу, форми та строків звітування за напрямками, оптимізації та зміни процесів.

14. СВК має забезпечувати достатню впевненість Керівників Банку щодо досягнення цілей діяльності Банку з урахуванням судження Банку щодо впровадження необхідних видів внутрішнього контролю.

З цією метою СВК може включати такі види контролів:

залежно від моменту здійснення контролю:

- попередній - передуює виконанню дії або операції;

- поточний - здійснюється під час виконання дії або операції;

- подальший - здійснюється після виконання дії або операцій та спрямований на

виявлення недоліків, виправлення допущених помилок.

Банк забезпечує послідовне поєднання попереднього, поточного і подальшого контролів з метою підвищення дієвості та ефективності контролю;

- 1) залежно від призначення контролю:
 - превентивний - спрямований на попередження порушень та ризиків;
 - виявляючий - спрямований на виявлення ризиків;
 - коригуючий - спрямований на уникнення/пом'якшення реалізованих ризиків;
- 2) залежно від суб'єкта контролю:
 - самостійний контроль - здійснюється працівником Банку самостійно;
 - подвійний контроль - здійснюється двома (або більше) працівниками Банку (принцип «двох пар очей»);
 - колегіальний контроль - здійснюється Колегіальним органом;
 - автоматизований контроль - здійснюється автоматизованою системою;
- 3) залежно від періодичності здійснення:
 - функціональний (постійний) - проводиться на регулярній основі;
 - періодичний - проводиться згідно з установленою у НРД періодичністю;
- 4) залежно від обсягів контролю:
 - повний - охоплює весь обсяг відповідного процесу Банку;
 - портфельний - проводиться за групами функцій, операцій, договорів;
 - вибірковий - проводиться за окремими відібраними елементами відповідного процесу.

15. Поширення культури щодо Внутрішнього контролю.

Банк забезпечує підтримку на належному рівні актуальних знань та навичок у працівників Банку з метою підвищення ефективності діяльності. Керівники Банку повинні постійно оцінювати достатність кваліфікації своїх підлеглих та потребу в їх регулярному навчанні.

Глава 2. Об'єкти та інструменти системи внутрішнього контролю

16. Об'єктами СВК є:

1) для *Наглядової ради Банку* – управлінська звітність Правління Банку; річні результати діяльності Банку; звіти та пропозиції комітетів Наглядової ради Банку, Департаменту внутрішнього аудиту (далі – ДВА), Головного комплаєнс-менеджера АТ «Укресімбанк», та Департаменту з ризик-менеджменту (далі – ДРМ);

2) для *Правління Банку* – управлінська звітність; фінансова, статистична та податкова звітності; звітність щодо показників та результатів послідовних перевірок бухгалтерського контролю;

3) для *ДВА* – діяльність всіх суб'єктів з питань оцінки ефективності функціонування в Банку СВК;

4) для *ДРМ* – дотримання граничних показників та лімітів ризиків; ключових показників ризиків, результати стрес-тестування ризиків; управлінська звітність, що містить інформацію про ризики, та НРД з питань ризик-менеджменту;

5) для *Підрозділів контролю за дотриманням норм (комплаєнс)* - управлінська звітність яка визначена НРД з питань управління комплаєнс-ризиком та функціонування СВК; звернення клієнтів та/або працівників Банку із інформацією про випадки комплаєнс-ризиків; інша інформація, яка виявлена працівниками підрозділу в ході поточного моніторингу діяльності у відповідності до повноважень і компетенції, завдання керівництва, рекомендацій контролюючих органів тощо.

6) для *Керівників підрозділів та працівників Банку*, які здійснюють внутрішній контроль відповідно до повноважень, визначених НРД – операції Банку, що проводяться в Підрозділах Банку чи у проведенні яких беруть участь Підрозділи Банку. У таких

підрозділах Керівники підрозділів можуть здійснювати додаткові перевірки з метою їх виконання належним чином.

17. Здійснення процедур контролю в Банку забезпечується шляхом **застосування наступних інструментів:**

1) розмежування у НРД функцій, повноважень та відповідальності, встановлення лімітів та правил виконання операцій:

- в одному Підрозділі Банку не допускається зосередження процесу проведення операції, починаючи з її ініціювання до відображення в реєстрах бухгалтерського обліку Банку, крім операцій з установленим механізмом контролю з використанням відповідного програмного забезпечення;

- працівники Банку, які здійснюють бухгалтерський облік операцій, що виконуються на підставі угод, укладених Банком із третіми особами, не можуть бути відповідальними за укладання таких угод;

2) контроль за документуванням, обліком операцій, верифікацією (підтвердженням) даних: введення інформації/операції в інформаційні системи одним працівником (виконавцем) перевіряється іншим працівником (контролером), крім операцій з установленим механізмом контролю з використанням відповідного програмного забезпечення;

3) фізична перевірка збереження активів;

4) звіряння даних (відбувається між різними інформаційними системами, а також на різних етапах оброблення даних та реалізується шляхом порівняння детальної інформації та/або кінцевих даних);

5) контроль за виправленнями виявлених порушень/недоліків тощо – унесення будь-яких виправлень до вхідної інформації у системах Банку додатково контролюється іншим працівником Банку (який не є виконавцем);

6) автоматизація процедур контролю, розмежування прав доступів в інформаційних системах Банку з урахуванням вимог НРД та судження Банку щодо економічної доцільності автоматизації таких процедур.

18. НРД встановлюються правила здійснення банківських операцій. Невід'ємною частиною НРД є контрольні процедури за всіма без виключення етапами процесів із зазначенням періодичності та строків виконання заходів з контролю, відповідальних осіб за дотриманням контрольних процедур в залежності від виду операцій, рівня ризиковості та кількості підрозділів - учасників процесу.

Глава 3. Організаційні рівні системи внутрішнього контролю

СВК в Банку ґрунтується на чіткому розподілі обов'язків між Підрозділами Банку відповідно до положень чинного законодавства України, НПА НБУ та НРД.

19. Розподіл обов'язків базується на застосуванні моделі трьох ліній захисту (Рисунок 1).

Рисунок 1. Модель трьох ліній захисту

20. **Перша лінія захисту** – Бізнес-підрозділи та Підрозділи підтримки, які є власниками ризиків (в тому числі операційних та комплаєнс-ризиків), що виникають у сфері їх діяльності. Дані підрозділи відповідають за виявлення та оцінювання ризиків, впровадження управлінських заходів та звітування щодо таких ризиків Керівникам Банку та підрозділам другої лінії захисту. Підрозділи першої лінії захисту Банку є відповідальними за виконання заходів щодо виправлення недоліків СВК. Істотним елементом ефективної СВК є визнання усіма працівниками Банку необхідності належного виконання своїх обов'язків та обов'язковості доведення до відома керівництва Банку належного рівня будь-яких операційних проблем, випадків недотримання кодексу поведінки (етики) Банку або інших порушень правил чи зловживань.

21. **Друга лінія захисту** – підрозділ з управління ризиками та Підрозділи контролю за дотриманням норм (комплаєнс), які забезпечують впевненість керівників Банку, що впроваджені першою лінією захисту заходи з контролю та управління ризиками були розроблені та функціонують належним чином.

22. **Третя лінія захисту** – ДВА, який здійснює незалежну оцінку ефективності діяльності першої та другої ліній захисту та загальну оцінку ефективності СВК з урахуванням вимог, встановлених Наглядовою радою Банку та НБУ.

23. У Банку запроваджено систему документування управлінської інформації та систему звітування з внутрішнього контролю та управління ризиками, контролю за дотриманням норм комплаєнс, що визначено НРД за відповідними напрямками із зазначенням в них структурних підрозділів, відповідальних за складання звітів та їх виконання і подання відповідному органу управління/Керівнику Банку/Керівнику Підрозділу – суб'єкту внутрішнього контролю.

24. Процеси контролю за функціонуванням СВК передбачають регулярний розгляд результатів функціонування СВК Правлінням та Наглядовою радою Банку (в тому числі, але не виключно, за функціонуванням системи управління ризиками (СУР), інформаційної безпеки і обміну інформацією, за дотриманням чинного законодавства України та НРД, комплаєнс – на підставі отриманої звітності від відповідальних підрозділів із періодичністю

не рідше встановленої вимогами НБУ або у вигляді підготовленої інформації від Керівників підрозділів на запити членів Наглядової ради або Правління Банку).

Глава 4. Суб'єкти системи внутрішнього контролю: взаємодія, повноваження та відповідальність

25. Суб'єктами СВК Банку є:

- 1) Наглядова рада Банку;
- 2) Правління Банку;
- 3) Колегіальні органи;
- 4) Бізнес-підрозділи, підрозділи підтримки;
- 5) ДРМ;
- 6) Підрозділи контролю за дотриманням норм (комплаєнс);
- 7) ДВА;
- 8) Інші керівники та працівники, які здійснюють внутрішній контроль відповідно до повноважень, визначених НРД, та не входять до складу Колегіальних органів та підрозділів Банку, перелічених у підпунктах 1-7 пункту 25 Глави 4 розділу III цієї Політики.

26. Банк забезпечує чіткий розподіл обов'язків, повноважень та відповідальності між усіма суб'єктами СВК.

27. **Наглядова рада Банку** забезпечує функціонування, контроль та оцінку ефективності СВК шляхом:

- 1) затвердження організаційної структури Банку;
- 2) делегування повноважень комітетам Наглядової ради Банку, Правлінню Банку згідно з НРД;
- 3) розгляду питань організації СВК та заходів щодо підвищення його ефективності;
- 4) контролю за діяльністю Правління Банку щодо організації та належного функціонування СВК, ужиття заходів щодо своєчасного виконання рекомендацій Наглядової ради Банку;
- 5) забезпечення функціонування та контролю за ефективністю системи управління ризиками;
- 6) затвердження НРД з організації та функціонування СВК, що підлягають затвердженню Наглядовою радою Банку відповідно до вимог чинного законодавства України, НПА НБУ;
- 7) розгляду результатів моніторингу ефективності СВК, проведеного підрозділами другої та третьої лінії захисту;
- 8) контролю за виконанням Правлінням Банку заходів, визначених з метою підвищення ефективності СВК;
- 9) аналізу звітів комітетів Наглядової ради Банку, Правління Банку та керівників підрозділів контролю (підрозділів з управління ризиками, підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс) та підрозділу внутрішнього аудиту) з окремих питань діяльності Банку;
- 10) вирішення інших питань, пов'язаних із забезпеченням функціонування СВК, визначених цією Політикою, Статутом Банку та положенням про Наглядову раду Банку.

Наглядова рада Банку має право делегувати свої функції з організації та функціонування СВК постійно діючим Колегіальним органам, створеним з числа членів Наглядової ради Банку, з метою підготовки висновків та пропозицій для прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень.

Наглядова рада Банку забезпечує здійснення оцінки ефективності СВК ДВА відповідно до критеріїв оцінки ефективності цієї системи та затверджує такі критерії.

28. **Правління Банку** забезпечує виконання рішень Наглядової ради Банку щодо забезпечення організації та функціонування СВК з питань, пов'язаних з керівництвом

поточною діяльністю Банку, шляхом:

1) поточного управління підпорядкованими суб'єктами системи внутрішнього контролю Банку;

2) розподілу функцій, повноважень та відповідальності за здійснення внутрішнього контролю між Колегіальними органами Правління Банку, між Підрозділами Банку та його працівниками;

3) забезпечення функціонування інформаційних систем Банку, що забезпечують накопичення, оброблення необхідної інформації та надання її користувачам;

4) забезпечення моніторингу процедур внутрішнього контролю Банку щодо їх адекватності характеру діяльності Банку в межах своїх повноважень;

5) здійснення контролю за усуненням недоліків, виявлених:

- НБУ та іншими органами державної влади та управління, які в межах компетенції здійснюють нагляд/контроль за діяльністю Банку;

- ДРМ та Підрозділами контролю за дотриманням норм (комплаєнс);

- ДВА;

- зовнішніми аудиторами за результатами проведення зовнішнього аудиту.

6) подання звітів Наглядовій раді Банку про виконання її рішень щодо підвищення ефективності СВК з урахуванням змін у діяльності Банку та зовнішніх чинників, що впливають на його діяльність;

7) вирішення інших питань, пов'язаних із забезпеченням функціонування СВК, визначених чинним законодавством України, цією Політикою, а також НРД.

Правління Банку має право делегувати свої функції з організації та функціонування системи внутрішнього контролю постійно діючим комітетам Правління Банку з метою підготовки пропозицій для прийняття Правлінням Банку своєчасних та адекватних управлінських рішень.

Порядок делегування функцій та повноважень щодо організації та функціонування СВК, та наявність процедури моніторингу такого делегування визначаються НРД.

Правління Банку з метою вдосконалення контрольованого середовища забезпечує виконання наступних функцій щодо регулярного навчання працівників:

- організація підвищення кваліфікації та розвиток працівників за всіма формами навчання, аналіз динаміки розвитку компетентності та професійних навичок;

- планування та аналіз ефективності заходів з навчання та розвитку працівників;

- розвиток дистанційних засобів навчання та наставництва;

- моніторинг виконання планів навчання.

Наглядова рада Банку та Правління Банку з метою дотримання Керівниками Банку та його працівниками культури контролю створюють необхідну атмосферу, включаючи такі дії:

- забезпечення розуміння ролі кожного працівника Банку в СВК з метою досягнення цілей діяльності;

- отримання підтверджень, що працівники Банку поінформовані про дисциплінарні стягнення, які застосовуватимуться до них у разі неприйнятної поведінки/порушень у діяльності.

Наглядова Рада та Правління Банку забезпечують контроль за виконанням делегованих ними функцій та залишаються відповідальними за їх виконання.

29. Колегіальні органи Банку здійснюють функції, які делеговані їм Наглядовою радою Банку та Правлінням Банку з метою забезпечення якісного та повноцінного функціонування запровадженої в Банку системи внутрішнього контролю.

Перелік делегованих повноважень, порядок розгляду і прийняття рішень, доведення їх до виконавців, а також контроль за виконанням прийнятих рішень регламентовані положеннями про відповідні колегіальні органи, які створюються за єдиним підходом

регламентації діяльності Колегіальних органів та затверджуються Наглядовою радою Банку/Правлінням Банку відповідно.

Функції Наглядової ради Банку/Правління Банку делеговані наступним Колегіальним органам Банку (комітетам та комісіям) з урахуванням вимог щодо функціонування СВК при здійсненні діяльності Колегіальним органом Банку:

1) Комітет з управління операційним та комплаєнс-ризиками, який здійснює контроль виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих рішень з питань щодо:

- управління операційними, комплаєнс-ризиками та ризиком репутації, визначення та встановлення контролів в межах компетенції Комітету розгляд виявлених значних подій операційного, комплаєнс-ризика та ризику репутації, затвердження заходів щодо пом'якшення/уникнення негативних наслідків для Банку;
- ініціювання перед Головою Правління Банку проведення службових розслідувань подій операційного, комплаєнс-ризика, ризику репутації з метою визначення причетних осіб та причин, що призвели до виникнення таких подій.

2) Комітет з питань впровадження та функціонування системи управління інформаційною безпекою, який здійснює контроль виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих рішень з питань щодо:

- погодження та перегляду політики інформаційної безпеки, положення щодо застосовності та стратегії розвитку інформаційної безпеки Банку;
- розгляду, затвердження та контролю за виконанням проектів щодо розроблення, упровадження, функціонування, моніторингу, перегляду, підтримання та вдосконалення системи управління інформаційною безпекою Банку;
- визначення необхідних оптимальних ресурсів для впровадження заходів інформаційної безпеки;
- забезпечення своєчасного моніторингу стану впровадження та ефективності функціонування СУІБ Банку з подальшою оцінкою можливостей вдосконалення та потреби проведення коригувальних дій.

3) Кредитний комітет, який здійснює контроль виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих рішень з питань щодо:

- здійснення активних операцій Банком, в тому числі, здійснення активних операцій з цінними паперами;
- затвердження розміру резерву під очікувані кредитні збитки відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності та розмір кредитного ризику за активними операціями відповідно до вимог нормативних документів Банку;
- затвердження базових параметрів сценаріїв стрес-тестування та розгляд результатів стрес-тестування кредитного ризику;
- можливості врахування заставленого майна для розрахунку кредитного ризику та резервів відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності;
- здійснення технічного та фінансового контролю над будівництвом об'єкту, що фінансується із залученням кредитних коштів Банку.

4) Комітет та Підкомітет з управління активами та пасивами, який здійснює контроль повноти та строків виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих ним рішень з питань щодо:

- забезпечення реалізації та контролю за виконанням Плану заходів щодо подолання кризи ліквідності Банку, заходів щодо усунення порушень нормативів капіталу та лімітів валютних позицій, встановлених Національним банком України, а також

значень лімітів процентного ризику банківської книги, ринкових ризиків, встановлених АТ «Укресімбанк», вжиття яких належить до компетенції КУАП відповідно до положень, нормативних та розпорядчих документів Банку;

- затвердження лімітів ризику, а саме ризику ліквідності, ринкових ризиків та процентного ризику банківської книги, а також попередній розгляд програми фінансування;
- визначення принципів та правил трансфертного ціноутворення, встановлення трансфертних ставок за активними та пасивними операціями
- застосування інструментів хеджування ризиків, затвердження стратегій хеджування.

5) Комітет з управління проблемними активами, який в процесі реалізації контролюючих повноважень розглядає періодичні звіти:

- щодо роботи з проблемними активами;
- щодо стану процесів стягнення коштів з Банку, а також про факти щодо отримання нових позовів до Банку та винесення рішень судами про стягнення коштів з Банку, відкриття виконавчих проваджень щодо стягнення коштів з Банку на щомісячній основі;

а також здійснює контроль виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих ним рішень з питань щодо:

- здійснення контролю за ефективністю врегулювання заборгованості боржників/контрагентів;
- організації та координації заходів зі стягнення проблемної заборгованості за всіма видами активних операцій та з врегулювання дебіторської заборгованості, якій присвоєно статус «проблемна заборгованість».

6) Малий кредитний комітет, який здійснює контроль повноти та строків виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих ним рішень з питань щодо:

- оцінки якості кредитного портфеля позичальників середнього бізнесу, органами місцевого самоврядування (муніципалітетами), суб'єктами господарювання комунального сектора економіки (далі - СБМКС) та позичальників роздрібного бізнесу Банку;
- здійснення управління кредитним портфелем позичальників СБМКС та позичальників роздрібного бізнесу Банку;
- прийняття рішень щодо встановлення контролю за діяльністю з проведення активних операцій з позичальниками СБМКС та позичальниками роздрібного бізнесу Банку структурними підрозділами Головного Банку та філіями Банку, та у разі необхідності, винесення на розгляд Правління Банку відповідних пропозицій.

7) Тарифний комітет, який здійснює контроль виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих ним рішень з питань щодо:

- формування та удосконалення чинних тарифів з урахуванням необхідності досягнення визначеної фінансовим планом прибутковості Банку;
- координації та контролю за діяльністю структурних підрозділів Головного банку, філій і відділень Банку, кредитних комісій філій Банку з питань, пов'язаних із тарифами.

8) Комітет з інформаційних технологій, який здійснює контроль виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих ним рішень з питань щодо:

- визначення пріоритету та розподілу завдань, проектів, ресурсів тощо з розробки, впровадження, функціонування інформаційних технологій/систем Банку з урахуванням наявних ресурсів Банку у банківських технологіях, бізнес-процесах, які потребують додаткового налаштування систем Банку на базі чинних правил/алгоритмів/технічних вимог тощо, окрім завдань щодо модифікації програмного забезпечення, які не пов'язані з безпосередньою розробкою програмного забезпечення та не потребують додаткових витрат ресурсів;
- координації спільної діяльності самостійних структурних та відокремлених підрозділів Банку та їх працівників, а саме користувачів, адміністраторів, розробників прикладних програм, тощо в процесі здійснення розробки, впровадження, функціонування інформаційних технологій/систем Банку.

9) Комісія з питань акредитації/взаємодії з третіми особами, що надають додаткові та супутні небанківські послуги, яка здійснює контроль виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих нею рішень з питань щодо:

- прийняття рішень з питань акредитації/взаємодії (співпраці), відмови в акредитації, недоцільності акредитації/взаємодії (співпраці) або припинення/анулювання акредитації/взаємодії (співпраці) з небанківськими установами.

10) Комісія з моніторингу активних операцій клієнтів, яка здійснює контроль виконання самостійними структурними та відокремленими підрозділами Банку прийнятих нею рішень з питань щодо:

- організації процесу постійного моніторингу активних операцій клієнтів Банку на предмет виявлення факторів кредитного ризику;
- визначення істотними та неістотними виявлених факторів кредитного ризику;
- здійснення контролю за виконанням Плану заходів із моніторингу та зниження рівня кредитного ризику, розробленого Банком при набутті заборгованості клієнтів будь-якого управлінського статусу з метою усунення виявлених факторів кредитного ризику;
- надання доручень самостійним структурним та відокремленим підрозділам Банку в межах впровадженої в Банку системи раннього реагування, виконання яких забезпечує недопущення збільшення рівня ризику по активним операціям клієнтів Банку.

Делегування відповідних функцій Наглядової ради Банку/Правління Банку Колегіальним органам Банку здійснюється виключно з урахуванням вимог щодо функціонування СВК при здійсненні діяльності Колегіальним органом Банку.

30. Бізнес-підрозділи, підрозділи-підтримки:

- надають інформацію Підрозділу відповідальному за координацію СВК щодо існуючих процесів;
- здійснюють документування (опис) процесу та внесення змін в опис процесу;
- здійснюють попереднє визначення основних ризиків та встановлення ключових контролів;
- несуть відповідальність за те, що ключові контролі встановлені, зафіксовані документально та виконуються належним чином та в повному обсязі;
- несуть відповідальність за ідентифікацію, оцінку рівня ризику та встановлення відповідних контролів в процесах.
- несуть безпосередню відповідальність за виконання заходів щодо виправлення недоліків СВК.

31. Керівники підрозділів відповідають за:

- організацію, упровадження та належне здійснення функціонального контролю, застосування необхідних та відповідних інструментів для забезпечення ефективності контрольного середовища у сфері своєї діяльності відповідно до вимог НРД;

- розроблення планів заходів щодо усунення/мінімізації виявлених недоліків внутрішнього контролю, упровадження заходів з контролю та своєчасного їх подання на розгляд Наглядової ради Банку та/або Правління Банку відповідно до затверджених у Банку процедур розгляду таких планів заходів;

- забезпечення своєчасного та повного виконання планів заходів;

- здійснення поточних заходів з моніторингу з метою оперативного виявлення та усунення недоліків системи внутрішнього контролю, що виникають в діяльності підрозділу.

Керівники підрозділів Банку забезпечують дотримання працівниками Банку підпорядкованих їм підрозділів НРД, що регулюють питання внутрішнього контролю в Банку, організації ефективної роботи стосовно своєчасного виявлення та усунення порушень.

32. Працівники Банку, які здійснюють внутрішній контроль відповідно до повноважень, визначених НРД:

- в межах своїх функціональних обов'язків забезпечують реалізацію процедур внутрішнього контролю;

- забезпечують якісне, своєчасне, безпомилкове виконання своїх функціональних обов'язків, а також проводять самоконтроль виконаної роботи й у разі виявлення помилки повідомляють про те, що сталося, своєму безпосередньому керівнику;

- інформують безпосереднього керівника для внесення до бази реєстрації операційних подій, які вплинули на швидкість, якість і своєчасність виконання їхніх функціональних обов'язків, для розробки заходів з недопущення появи цих проблем у майбутньому;

- беруть участь у процесі ідентифікації ситуацій конфлікту інтересів у межах порядку, встановленого в Банку.

Працівники Банку з метою розуміння та дотримання культури контролю зобов'язані на регулярній основі проходити навчання з питань СВК.

33. ДРМ:

- забезпечує своєчасне виявлення, вимірювання, моніторинг, контроль та звітування щодо визначених суттєвих ризиків;

- здійснює постійний аналіз ризиків, на які наражається Банк під час своєї діяльності, з метою підготовки пропозицій з прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень щодо прийняття, передавання, пом'якшення чи уникнення ризиків;

- забезпечує координацію роботи з питань управління ризиками між Підрозділами Банку;

- надає пропозиції щодо впровадження контролів процесів Банку з метою мінімізації виявлених ризиків.

34. Підрозділ відповідальний за координацію СВК:

- забезпечує впровадження у Банку методів внутрішнього контролю відповідно до міжнародних стандартів та кращих практик, включаючи питання, пов'язані з каталогізацією контрольних процедур, каталогізацією, оптимізацією та автоматизацією процесів, оптимізацією ресурсів, що використовуються Банком задля досягнення цілей внутрішнього контролю;

- здійснює оперативний моніторинг СВК в т.ч. на підставі інформації з бази подій операційного ризику, бази інцидентів комплаєнс-ризиків, бази внутрішніх подій інформаційного ризику та інших баз реєстрації інцидентів/подій ведення яких передбачено чинним законодавством України, реєстру звернень клієнтів, результатів аудиторських

перевірок, перевірок НБУ та інших контролюючих органів та у разі необхідності надає рекомендації, здійснює контроль за станом їх впровадження з метою усунення виявлених недоліків.

Результати оперативного моніторингу СВК можуть бути підставою для здійснення Власником процесу/контролю тестування внутрішнього контролю, оптимізації та/або зміни процесу.

- здійснює періодичний моніторинг ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, визначає за його результатами ймовірні наслідки, до яких можуть призвести виявлені недоліки функціонування СВК, надає рекомендації/пропозиції щодо покращення функціонування СВК, здійснює контроль за станом їх впровадження та подальше звітування щодо результатів моніторингу ефективності функціонування СВК Правлінню Банку та Наглядовій раді Банку.

35. ДВА:

- відповідність цієї системи видам та обсягам здійснюваних операцій, змінам у бізнес-моделі, його макроекономічному та бізнес-середовищі;

- готує звіт для Правління та Наглядової ради Банку із результатами оцінки ефективності СВК для забезпечення контролю за проведенням заходів з моніторингу.

Глава 5. Етапи процесу організації та забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю Банку

36. Процес організації та забезпечення функціонування СВК (життєвий цикл) складається з п'яти етапів.

37. **На першому етапі** здійснюється виділення та класифікація бізнес-процесів та контролів, формування та адміністрування КПК.

Підготовка проекту та/або актуалізація КПК здійснюється Підрозділом відповідальним за координацію СВК, який забезпечує методологічну та організаційну підтримку Підрозділів Банку при подальшому виділенні, класифікації контролів, формуванні КПК на рівні структурного підрозділу та/або надає за потреби консультації, роз'яснення щодо дотримання принципів та правил виділення контролів. Власник процесу/контролю, за запитом Підрозділу відповідального за координацію СВК, оцінює необхідність виділення контролю та надає інформацію про бізнес-процеси, виконання яких ним забезпечується, здійснює визначення та класифікацію контролів, їх аналіз на предмет адекватності та повноти, визначає ключові контролі з метою якісного управління процесом та своєчасного виявлення недоліків. Власник процесу/контролю забезпечує документування контрольної процедури у НРД.

Підрозділ відповідальний за координацію СВК забезпечує ведення аналітичного обліку контролів. Керівники підрозділів формують інформацію для КПК за процесами на рівні структурних підрозділів, а також надають до Підрозділу відповідальному за координацію СВК інформацію у випадку внесення змін до раніше наданої інформації в частині бізнес-процесів та/або контролів, з метою актуалізації КПК. Експерт СВК формує зведений КПК Банку та забезпечує його своєчасну актуалізацію.

Керівник СВК, Власник процесу/контролю, зокрема, але не виключно, при зміні організаційної структури, НРД, ІТ-ландшафту, за результатами тестування та оцінки контролів, оперативного моніторингу контролів, своєчасно ініціюють актуалізацію параметрів контролю. Підрозділ відповідальний за координацію СВК забезпечує своєчасне оновлення КПК, відповідно до вимог НРД з питань адміністрування КПК.

Керівник СВК забезпечує ведення та підтримку в актуальному стані зведеного КПК Банку з метою формалізації та структурування інформації щодо діючих процедур контролю.

КПК має багаторівневу структуру та складається з контролів для процесів першого, другого, третього та інших рівнів (за потреби).

Внесення змін до КПК поділяється на 2 види:

Оперативне, здійснюється на підставі:

- службової записки Власника процесу/контролю, Куратора Підрозділу Банку, ДРМ;
- результатів перевірки ДВА;
- рішення Наглядової Ради, Правління, Колегіального органу;
- за результатами проведеної оцінки, тестування контролів.

Періодичне, здійснюється на підставі письмового опитування Підрозділів Банку Підрозділом відповідальним за координацію СВК.

Підходи до порядку оновлення, внесення змін до КПК регламентуються окремим НРД, що затверджується Головою Правління/Правлінням Банку.

38. На другому етапі Підрозділом відповідальним за координацію СВК здійснюється централізоване планування проведення тестування та оцінки контролів.

Підрозділ відповідальний за координацію СВК забезпечує методологічну та організаційну підтримку Підрозділів Банку при плануванні та проведенні оцінки, тестуванні контролів, надає за потреби консультації та роз'яснення.

Визначення контролів для проведення планового тестування та оцінки здійснюється відповідно до правил та критеріїв, що обумовлені НРД з питань тестування та оцінки контролів.

Відповідальність за формування та погодження плану тестування та оцінки контролів, що розробляється та затверджується на щорічній основі (далі – План тестування) по Банку покладається на Керівника СВК. План тестування затверджується розпорядчим документом Головного комплаєнс-менеджера АТ «Укрексімбанк».

39. На третьому етапі здійснюється тестування та оцінка, контролів. Власник процесу/контролю здійснює періодичне тестування та оцінку контролів згідно затвердженого Плану тестування. Відповідальність за своєчасність та повноту проведеного тестування та оцінки контролів несуть Підрозділи Банку. Координацію/супроводження процесу тестування та оцінки контролів здійснює Підрозділ відповідальний за координацію СВК.

Тестування контролів в рамках затвердженого Плану тестування проводиться на основі первинних вибірок, які формуються Власником процесу/контролів, а у разі потреби може залучатися Підрозділ відповідальний за координацію СВК для формування додаткових вибірок, надання консультацій та роз'яснень з проведення тестування.

Керівник Підрозділу здійснює контроль за своєчасним тестуванням контролів та якістю формування вибірки для тестування у відповідності до критеріїв, що визначені Підрозділом відповідальним за координацію СВК, формує звіт про тестування (далі – Звіт про тестування), погоджує план-заходів та строки виконання по структурному підрозділу (далі – План заходів з тестування).

Підрозділ відповідальний за координацію СВК погоджує Звіт про тестування та за потреби надає зауваження та пропозиції по покращенню СВК. За наявності розбіжностей у судженнях, формується акт заперечень за підписом Керівника СВК та Керівника підрозділу, який за потреби виноситься на розгляд Головного комплаєнс-менеджера АТ «Укрексімбанк» та Куратора/Правління.

Відповідальність за реалізацію Плану заходів з тестування в т.ч. строків їх виконання несе Власник процесу/контролю, а контроль за своєчасністю виконання Плану заходів з тестування здійснює Підрозділ відповідальний за координацію СВК.

Експерт СВК, Власник процесу/контролю, ініціюють за потреби внесення змін до Плану тестування та погоджують зміни з Керівником СВК.

Керівник СВК здійснює моніторинг виконання Плану тестування та заходів, в т.ч. строків їх виконання, за результатами проведеного тестування у розрізі структурних підрозділів та звітує Головному комплаєнс-менеджеру АТ «Укрексімбанк».

40. **На четвертому етапі** здійснюються оптимізація та/або зміна процесів, за результатами яких переглядається та актуалізується СВК.

Підрозділ відповідальний за координацію СВК забезпечує методологічну та організаційну підтримку Підрозділів Банку при оптимізації та/або зміні процесів в частині доопрацювання/розроблення СВК, надає за потреби консультації та роз'яснення.

ДРМ, Підрозділ відповідальний за координацію СВК можуть надавати пропозиції Власнику процесу/контролю по оптимізації та/або зміні процесів Банку.

На етапі оптимізації та/або зміни процесу Експерт СВК та/або Власник процесу/контролю проводять аналіз діючого процесу, НРД, організаційно-функціонального та ІТ-ландшафту та формують перелік пропозицій.

Власник процесу/контролю на підставі пропозицій та рекомендацій за результатами оптимізації та/або зміни процесу, розробляє план заходів з оптимізації та/або зміни процесів (далі – План заходів з оптимізації).

Експерт СВК, Власник процесу/контролю, за результатами оптимізації та/або зміни процесу ініціюють за потреби внесення змін до Плану тестування та погоджують зміни з Керівником СВК.

41. **На п'ятому етапі** Підрозділом відповідальним за координацію СВК здійснюється **інформування про результати тестування і оцінки контролів**:

Підрозділ відповідальний за координацію СВК на щопіврічній основі здійснює оформлення результатів тестування, оцінки контролів, перелік рекомендацій направлених на покращення функціонування контролів та подає його на розгляд Головного комплаєнс-менеджера АТ «Укресімбанк» та за результатами погодження включає інформацію до звітів щодо оперативного моніторингу СВК, у вигляді окремого розділу, за 2-й та 4-й квартали.

Головний комплаєнс-менеджер АТ «Укресімбанк» в рамках звітування щодо оперативного моніторингу СВК інформує Правління та Наглядову раду Банку про результати проведеного тестування, оцінки контролів та надані рекомендації направлені на покращення функціонування контролів.

42. **Звітування щодо оперативного моніторингу СВК здійснюється на шоквартальній основі та складається з наступних етапів:**

Підрозділ відповідальний за координацію СВК:

- здійснює розробку, погодження з підрозділами, відповідальними за подальше надання інформації, перелік індикаторів СВК та граничні межі для значень індикаторів необхідних при визначенні «зони індикатора» («зелена», «жовта», «червона»);

- на підставі отриманих даних від підрозділів, відповідальних за подальше надання інформації, здійснює розрахунок значення індикаторів та визначає «зону індикатора»;

- для індикаторів, які були віднесені до «жовтої»/«червоної» зони, визначаються:

- ймовірні наслідки, до яких можуть призвести недоліки, що вплинули на перехід індикатора до «жовтої»/«червоної» зони;

- рекомендації, направлені на приведення «зони індикатора» до «зеленої» зони.

Контроль за результатами виконання рекомендацій направлених на приведення «зони індикатора» до «зеленої» зони здійснюється при підготовці звіту за наступний квартал шляхом:

- спрямування запиту/отримання інформації та підтверджуючих документів від підрозділу, якому надавалися рекомендації, направлені на покращення «зони індикатора»;

- аналізу повноти документів підтверджуючих стан виконання рекомендацій;

- розрахунку «зони індикатора» за звітний квартал, порівнянням його значення з попереднім та, у разі не переходу «зони індикатора» до «зеленої», аналіз причин та прийняття рішення щодо надання додаткових рекомендацій/продовження дії попередніх.

Детальні підходи до порядку здійснення оперативного моніторингу СВК регламентуються окремим НРД, що затверджується Головою Правління/Правлінням Банку.

Результати розрахунку індикаторів, ймовірні наслідки до яких можуть призвести недоліки, що вплинули на перехід індикатора до «жовтої»/«червоної» зони, рекомендації, спрямовані на приведення «зони індикатора» до «зеленої» зони та статус впровадження рекомендацій оформлюються у вигляді звіту та надаються Головному комп'юсеру-менеджеру АТ «Укресімбанк» для подальшого звітування Правлінню та Наглядовій раді Банку.

Форма, інформаційне наповнення та періодичність подачі звіту щодо оперативного моніторингу СВК затверджуються Наглядовою радою Банку.

43. **Додаткова оцінка СВК** здійснюється Банком у разі настання або високої ймовірності настання подій, що мають/можуть мати істотний вплив на діяльність Банку (придбання, продаж, списання істотного обсягу активів, значних змін у бізнес-моделі, організаційній структурі Банку або його макроекономічному та/або бізнес-середовищі) в залежності від виду подій наступним шляхом:

- аналізу запланованого процесу та надання відповідного висновку щодо відповідності запланованих операцій законодавству України/НРД Банку, у разі придбання, продажу, списання істотного обсягу активів;

- аналізу запланованих змін та визначенню додаткових контролів у разі змін бізнес-моделі, організаційній структурі Банку або його макроекономічному та/або бізнес-середовищі.

IV. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

44. Усі Підрозділи Банку та їх працівники, у роботі мають враховувати вимоги цієї Політики.

45. Відповідальність за невиконання вимог цієї Політики покладається на Керівників Банку, та працівників Банку.

46. Політика може бути змінена/доповнена, в тому числі і у випадку внесення змін до чинного законодавства України. Зміни і доповнення до Політики вступають в силу з моменту затвердження їх у порядку, встановленому в Банку.

47. Ця Політика та зміни до неї схвалюються Правлінням Банку та затверджуються Наглядовою радою Банку.

48. Політика підлягає актуалізації не рідше одного разу на рік. Відповідальний за актуалізацію – Підрозділ відповідальний за координацію СВК.

49. У разі невідповідності будь-якої частини цієї Політики чинному законодавству України, у тому числі НПА НБУ, у зв'язку з прийняттям нових чи внесення змін до чинного законодавства України або НПА НБУ, ця Політика діятиме лише в тій частині, що не суперечитиме чинному законодавству України і НПА НБУ.